Valiokunnan mietintö TaVM 8/2015 vp─ HE 46/2015 vp

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajaturvallisuuslain sekä terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajaturvallisuuslain sekä terveydenhuoltolain 21 §:n muuttamisesta (HE 46/2015 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- kaupallinen neuvos Tomi Lounema, työ- ja elinkeinoministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Laura Holkko, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Vesa Pekkola, sosiaali- ja terveysministeriö
- läänineläinlääkäri Susanna Pesonen, Lounais-Suomen aluehallintovirasto
- tuoteturvallisuuspäällikkö Jaakko Kuustonen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- kaupungineläinlääkäri Kaisa Hemminki, Espoon kaupunki
- lakimies Timo Niemi, Kuluttajaliitto — Konsumentförbundet ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen Kuntaliitto ry
- Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan kuluttajaturvallisuuslain muuttamista siten, että nykyinen kuntien kuluttajaturvallisuusvalvonta valtiollistettaisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon (Tukes). Myös aluehallintovirastojen kuluttajaturvallisuusvalvontaa koskeva ohjaustehtävä poistettaisiin.

Muutoksen myötä kuluttajaturvallisuusvalvonta ja sitä koskeva lainsäädäntö irrotettaisiin ympäristöterveydenhuollon kokonaisuudesta.

Tämän vuoksi myös terveydenhuoltolakia olisi tarpeen vähäiseltä osin tarkistaa.

Valmis
5.0

Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi eräitä kuluttajapalveluita tarjoavien uusien toiminnanharjoittajien velvollisuus tehdä toiminnastaan ilmoitus valvontaviranomaiselle ennen toiminnan aloittamista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioehdotukseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Talousvaliokunta puoltaa hallituksen esityksen mukaisten lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Hallituksen esityksen mukaisilla muutoksilla pyritään toteuttamaan kahta päätavoitetta: elinkeinotoimintaan kohdistuvan hallinnollisen taakan vähentämistä sääntelyä purkamalla sekä kuntien tehtävien karsimista.

Valvonta ja valvontaviranomainen. Kuluttajille suunnattujen palveluiden turvallisuutta valvovan tahon vaihtumisen myötä on tarkoitus toteuttaa laaja, periaatteellinen valvonnan toimintatavan muutos. Pääpaino siirretään pistemäisistä tarkistuksista toiminnanharjoittajiin kohdistuvan ohjeistuksen parantamiseen ja turvallisuuskulttuuriin ja -prosesseihin vaikuttamiseen sekä ongelmatilanteiden ennaltaehkäisyyn.

Uudella toimintamallilla, jossa korostuvat viranomaisohjauksen strategisuus ja toimijoiden omavalvonta, odotetaan saavutettavan suurempi vaikuttavuus pienemmällä henkilöstöresurssilla. Nykyisellään kuluttajapalveluiden turvallisuuden valvonta on hajautunut eri viranomaisille — ja edelleen näissä viranomaisissa sisäisesti — tavalla, jota ei pidetä tarkoituksenmukaisena valvonnan vaikuttavuustavoitteiden kannalta. Talousvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan nykyisessä toimintamallissa valvottavien kohteiden runsaudesta ja moninaisuudesta johtuen ei tällä hetkellä valvontaan kohdennetuilla resursseilla pystytä käytännössä takaamaan valvontatoimien kattavuutta eikä toiminnanharjoittajien maantieteellisesti tasapuolista kohtelua. Myöskään valvontaviranomaisten raportointi ei toimi optimaalisella tavalla valvonnan moniportaisuuden ja viranomaisten käyttämien tietojärjestelmien yhteensopivuusongelmien vuoksi. Valvontaresurssien hajautuminen on nähty ongelmallisena myös näitä tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden ammattitaidon ylläpidon kannalta. Talousvaliokunta pitää perusteltuna hallituksen esityksessä esitettyä arviota siitä, että parhaaseen vaikuttavuuteen päästään suuntaamalla resurssit riskiarviointien tuloksena identifioitujen, todennäköisimpien vaaraa aiheuttavien kohteiden valvontaan.

Valvojatahon muutoksesta huolimatta toimivaksi havaittu viranomaisyhteistyö kuluttajapalveluiden lähialojen valvojien välillä tullaan säilyttämään.

Ilmoitusvelvollisuus. Kuluvan hallituskauden yhdeksi tavoitteeksi on asetettu muun muassa elinkeinotoiminnan harjoittamisen helpottaminen sääntelyä purkamalla. Hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi toiminnanharjoittajan velvollisuus tehdä ilmoitus viranomaiselle silloin,

kun tämä aikoo tarjota kuluttajaturvallisuuslain 6 §:ssä mainittuja palveluja. Tällaisia ovat muun muassa huvipuisto-, kuntosali- tai elämys- tai luontopalvelun tarjoaminen. Näihin palveluihin sisältyvien, kuluttajiin kohdistuvien erityisten riskien vuoksi on ilmoitusvelvollisuuden poistumisesta huolimatta tarpeen säilyttää lain tasoinen määräys siitä, että näiden toimialojen palveluntarjoajat on velvoitettu laatimaan turvallisuusasiakirja, jossa on kuvattu toiminnan erityispiirteet, niihin liittyvät riskit sekä kuvaus niihin varautumisesta. Tämä lain tarkoittama turvallisuusasiakirja voidaan laatia myös osaksi pelastus- tai vastaavaa suunnitelmaa toiminnanharjoittajan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Hallituksen esityksessä ehdotetaan voimassa olevan 6 §:n mukaista luetteloa siirrettäväksi turvallisuusasiakirjaa sääntelevään 7 §:n ensimmäiseen momenttiin. Talousvaliokunta pitää ehdotettua muutosta tasapainoisena ja oikeansuuntaisena säädöskehityksenä ottaen huomioon yhtäältä tavoitteet yritystoiminnan harjoittajien hallinnollisen taakan vähentämiseksi, mutta toisaalta myös pyrkimys lainsäädännön keinoin vaikuttaa kuluttajapalvelujen turvallisuuteen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 46/2015 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.*

Helsingissä 5.11.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Hanna Sarkkinen vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller